

L'any que ve a Jerusalem

quaderndelesidees.press/lany-que-ve-a-jerusalem/

August 30, 2020



Imatge d'Anna Pazos.

L'escriptora novaiorquesa Janet Malcolm va descriure el «surrealisme que hi ha al cor del periodisme» com el moment en què algú s'obre en canal a un periodista desconegut, durant una entrevista rutinària, ja sigui per vanitat o esperant una improbable redempció. La gent explica les seves històries als periodistes com parlen els personatges de somni: «sense avís, sense context, sense preocupar-se per com d'estranyes sonaran quan el somiador es desperti i les repeteixi». Vaig subratllar aquesta cita d'*El periodista i l'assassí* amb il·lusió estudiantil, quan encara m'augurava un futur com a reportera intrèpida, però no va ser fins a arribar a Jerusalem el novembre de 2014 que vaig començar a pensar-hi de forma obsessiva. Sis anys després, segueix reflectint amb exactitud la dinàmica imperant a la ciutat triplement santa. Malcolm no ho podia saber, però enlloc com a Jerusalem la relació entre els periodistes, les persones i la ciutat es sustenta en un absurd tan profund i indesxifrabable.

Els vint-i-tres anys són una bona edat per començar a fracassar. D'això no te n'adones fins passat un temps. Quan tens vint-i-tres anys, has llegit Oriana Fallaci i aterres a Jerusalem per primera vegada, tens la sensació d'haver topat amb el punt àlgid d'algun afer transcendental. Hi has anat a visitar un amic, sense esperar res en concret, i de sobte et trobes caminant carrer Jaffa avall entre patriarques hassídics vestits de reis polonesos i adolescents bevent cervesa amb el fusell a l'espatlla. La sirena del *shabbat* t'agafa a la ciutat vella, enmig d'una marea de peregrins catòlics sorgits d'un àlbum de Martin Parr. Algú t'explica que allà les coses van així: el *shabbat* comença divendres cap al tard i s'acabarà l'endemà, quan es puguin veure les tres primeres estrelles del vespre. La gent t'explica coses constantment, gent que sorgeix de les cantonades com si portés tota una vida esperant per desxifrar els misteris de la ciutat, precisament amb tu. Un dia agafes un autocar i acabes passant la pasqua amb un cosí llunyà de Bob Dylan. L'endemà llogues una habitació a la tretzena planta d'un edifici abominable i, sense saber ben bé com, acabes quedant-hi gairebé un any.

Jerusalem genera aquest tipus de fascinació. Tant li fa que sigui enemiga de l'estil i la joia de viure, imant d'il·luminats i profetes de cantonada. Centenars d'aspirants a reporters queden cíclicament atrapats en el seu circ absurd. Jerusalem és la ciutat amb més periodistes per càpita del món, igualada potser per Brussel·les i Washington DC. Ho comproves un dia tornant a peu d'un sopar als afores, quan et poses a parlar amb un senyor amb espadenyes qualsevol i resulta ser el corresponsal del *Financial Times*. L'enrocament del conflicte ha convertit la ciutat en una enorme sala de premsa a l'aire lliure. És potser l'única sala de premsa on pots protagonitzar una croada moral, sentint que estàs al vòrtex d'un conflicte alhora mil·lenari i actualíssim sense córrer cap risc. Quan hi ets, oblides que més enllà del Mediterrani i el Jordà la vida segueix el seu curs, indiferent al cicle manicomial de la guerra eterna, on tot és sempre urgent i imminent.



Imatge d'Anna Pazos.

No tothom és igual de sensible als encants de la ciutat. Un familiar que va venir de visita va definir-la lacònicament com «un suburbi murcià». (Aquest familiar opinava que calia bombardejar Jerusalem fins a eliminar-la del mapa. En tal cas, però, les tres religions es reagruparien per adorar les pedres restants; heus aquí la seva tragèdia.) Fins i tot Theodor Herzl, pare del sionisme, deia que Jerusalem era un cau sòrdid de fanàtics religiosos, i que només un sionisme científic i racional podria salvar-la de la degeneració. En el seu pla dement d'aixecar un país del no-res, Jerusalem tindria el paper de mer imant simbòlic. Mig segle després, convidat per un joveníssim estat jueu, Josep Pla es feia eco de les impressions de Herzl. Enfadat, suposem, perquè no li havien deixat fumar el caliquenyo havent dinat, conclou que Jerusalem havia estat «una de les ciutats més brutes i infectes de la Terra», i els seus habitants «gent piadosa, talmúdica i tradicionalista, aparentment embadocada, més aviat abandonada i bruta».

Recordo riure en veu alta llegint les cròniques de Pla en un banc del carrer Jaffa. Les descripcions eren exactes i conduïen a la pregunta de què coi hi feia jo, vivint allà. La pregunta s'havia tornat persistent a mesura que passaven els mesos, la meva activitat periodística s'estancava i l'absurd general començava a causar-me una certa ansietat. Durant un temps, la resposta la trobava al terrat de l'edifici on tornava cada vespre.

Atordida després d'algun intercanvi delirant, pujava corrent unes escales infectes, esquivant el veí rus alcoholòlic que pintava un mural amb Plastidecors entre muntanyes de llaunes. Un cop a dalt, fumava mirant la ciutat. Des d'allí veia l'*ulpan* on estudiava hebreu amb un grup de palestins hormonals; la llibreria de segona mà d'una jueva antisemita que t'insultava si demanaves autors israelians; la torre del Sant Sepulcre, on un peregrí de somriure dement m'havia intentat tornar cèlibe. A vegades el rus alcoholòlic se m'unia i parlava de Putin, el seu gran amor, i de com havia acabat allà de rebot.



Imatge d'Anna Pazos.

El que vull dir és que Jerusalem era una ciutat de capes infinites que podies anar pelant amb la certesa que no se t'acabarien mai. Podies anar a fent, setmana a setmana, com si mai no haguessis de tornar a casa i mirar les coses a la cara. Abans parlava de fracassar perquè vaig ser incapaç d'escriure'n res. Aleshores ho justificava dient que no valia la pena inflar l'abundant literatura local amb un altre recull mediocre d'observacions parcials. El meu problema, però, era la dissociació entre les imatges que els editors buscaven —la mare palestina plorant sobre les runes de la seva llar a Jerusalem Est— i les que em fascinaven de debò. Una de recurrent era la del jove jueu etiòp del bar de la cantonada, que s'encarava cada divendres a un grup de barbuts ultraortodoxos. Esbroncant-lo en ídix, els barbuts li exigien que tanqués el bar durant el *shabbat*, i l'etiòp fumava i se'ls mirava com qui mira una girafa baixant per la Diagonal. En aquella escena creia veure-hi comprimida l'essència d'aquell país estranyíssim. No vaig ser capaç de capturar-la a temps, perquè no es pot escriure res des de la infatuació.

El desencant, quan arriba, és extrem i irreversible. Un dia et promets que si sents un altre activista europeu queixant-se dels escorcolls a l'aeroport, o un altre americà profetitzant sobre el Tercer Temple, agafaràs un fusell d'assalt i causaràs un nou bany de sang a la Terra Santa. Per sort, les autoritats et conviden a marxar a temps. Addueixen irregularitats burocràtiques insondables. D'un dia per l'altre has de fer les maletes, travessar un gueto polonès medieval de camí al *sherut*, acomiadar-te del nòvio jueu que et va portar a casa el cosí de Bob Dylan ara ja fa tants mesos i fer via cap a l'aeroport per no tornar mai més. De camí a Tel Aviv et creuaràs amb una versió més

jove de tu, recent aterrada i llibreta en mà, emprenent el camí ascendent cap a la triple ciutat santa, una mica espantada per l'estil suïcida del conductor però feliçment disposada a omplir la teva vacant.

Anna Pazos

Anna Pazos

Barcelona, 1991. Periodista i documentalista. Productora de vídeo a la BBC des de juny de 2019.

